

dr Anna Kreft

Program Bałtyk bez barier – już dostępny

PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ PROJEKTOWYCH

Liderem projektu *Bałtyk bez barier – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wykorzystanie metod aktywizujących* była Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (FRUG), która zaprosiła do współpracy Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Stację Morską im. Profesora Krzysztofa Skóry Uniwersytetu Gdańskiego, Stowarzyszenie Grønlands flytende bybondelag z Oslo (eng. Urban floating farmers association) oraz Departament Szkolenia Zawodowego Nauczycieli Uniwersytetu Metropolitalnego w Oslo (OsloMet). Projekt realizowany był od 1 czerwca 2021 r. do 31 maja 2023 r.

Głównym jego celem było opracowanie i wdrożenie nowoczesnych, innowacyjnych metod nauczania oraz *Programu edukacyjnego z zakresu ochrony Morza Bałtyckiego* dla dzieci i młodzieży, w tym uczniów z niepełnosprawnością intelektualną oraz dysfunkcją wzroku. W realizację projektu z ramienia PODN w Słupsku zaangażowani byli: dr Anna Kreft (konsultant ds. rozwijania zainteresowań i zdolności uczniów oraz edukacji przyrodniczej), Władysława Hanuszewicz (konsultant ds. wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi i z zaburzeniami rozwoju) oraz Iwona Poźniak (konsultant ds. edukacji morskiej oraz projektów edukacyjnych).

Opracowany *Program...* został zweryfikowany przez nauczycieli/edukatorów oraz uczniów w czasie zorganizowanych warsztatów i szkoleń podczas

realizacji projektu. Szkolenia te miały miejsce w Stacji Morskiej im. Prof. Krzysztofa Skóry UG w Helu oraz w macierzystych szkołach uczniów. Efektem tych działań jest opracowany *Raport oceny skuteczności wdrożenia programu edukacyjnego z zakresu ochrony Morza Bałtyckiego wraz z rekomendacjami*. Przeprowadzenie badania – które przyczyniło się do powstania *Raportu...* – było szczególnie ważne ze względu na moment jego realizacji tj. przed oficjalną publikacją *Programu...* Dzięki temu możliwe było dokonanie zmian w przygotowywanym programie edukacyjnym zaproponowane przez odbiorców tj. uczniów oraz nauczycieli/edukatorów. Badaniami objęto nauczycieli/edukatorów (139 osób) oraz uczniów ze szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz z placówek kształcenia specjalnego (1060 respondentów). Ostateczna wersja *Programu...* powstała dopiero po weryfikacji dokonanej na podstawie bezpośredniej obserwacji przebiegu warsztatów i ich uczestników oraz analizy badań ewaluacyjnych (przeprowadzanych na bieżąco). Tego typu działanie miało służyć, powstaniu *Programu...* zapewniającego wysoką jakość kształcenia dostosowanego do konkretnych grup odbiorców wymienionych w założeniach projektowych. Raport został opracowany przez PODN w Słupsku oraz FRUG.

Program... zawiera wybrane zagadnienia z podstawy programowej kształcenia ogólnego, oparty jest o realizację sześciu modułów tematycznych dla każ-

Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Institucja Samorządu Województwa Pomorskiego

OSLOMET

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

dego poziomu edukacyjnego (szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe), tj.:

1. Podstawowe pojęcia z zakresu ekologii morza.
2. Cechy geograficzne Morza Bałtyckiego stanowiące o jego wyjątkowości.
3. Cechy hydrologiczne Morza Bałtyckiego mające wpływ na jego wrażliwość na oddziaływanie czynników antropogenicznych.
4. Grupy organizmów zamieszkujące Morze Bałtyckie.
5. Ranking zagrożeń dla bioróżnorodności Morza Bałtyckiego.
6. Sposoby przeciwdziałania zagrożeniom dla bioróżnorodności Morza Bałtyckiego.

Każdy z modułów tematycznych zawiera opis treści merytorycznych – pomocnych dla nauczycieli realizujących dany moduł na zajęciach, ponadto zawiera: prezentacje multimedialne, karty pracy, mapy, gry i zabawy (w tym interaktywne zadania online), plansze edukacyjne, karty doświadczeń, podcasty. W ujęciu statystycznym przygotowane przez ekspertów materiały przedstawiają się następująco – stworzono: 42 prezentacje, 44 karty pracy, 40 zadań interaktywnych online, 42 karty doświadczeń, 12 gier i zabaw, 5 map, 3 plansze edukacyjne, 5 podcastów edukacyjnych.

Program edukacyjny z zakresu ochrony Morza Bałtyckiego jest programem uniwersalnym z przeznaczeniem do edukacji pozaformalnej, zgodnie z zasadami edukacji włączającej. Jego realizacja jest w pełni możliwa podczas zajęć lekcyjnych w szkole. Przedstawiono w nim dostosowania dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną oraz słabowidzących.

Program jest zgodny w dużym zakresie z podstawą programową kształcenia ogólnego z przedmiotów: biologia, geografia, fizyka, chemia. Uwzględniono w nim korelacje przedmiotowe. Porusza on również treści, które wychodzą poza podstawę programową z wymienionych przedmiotów. Dla każdego z modułów podano odniesienie do podstawy programowej w szkole podstawowej oraz w szkole ponadpodstawowej (uwzględniając cele szczegółowe). Autorzy *Programu...* przygotowali dodatkowe wsparcie dla nauczycieli/edukatorów w postaci przykładowego scenariusza zajęć ułatwiającego pracę z uczniem.

Szczególną wartość stanowią dostosowania podane w *Programie ...* do pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną i do pracy z uczniem słabowidzącym. Zaletą jest również fakt, że nauczyciele/edukatorzy mogą realizować go w sposób dowolny, uzależniając dobór treści kształcenia do przestrzeni czasowej zajęć oraz przede wszystkim do możliwości dzieci i młodzieży, w celu indywidualizacji pracy.

Program edukacyjny z zakresu ochrony Morza Bałtyckiego został wydany drukiem, dostępna jest również pełna zawartość programu w formie elektronicznej pod adresem: <https://frug.ug.edu.pl/pl/edukacja/materiały/baltyk-bez-barrier-bbb/> oraz na stronie internetowej Pomorskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Zakłada się, że uczeń realizujący *Program...* będzie przede wszystkim:

- potrafił wykorzystać wiadomości i umiejętności dotyczące budowy i funkcjonowania organizmów, dla których środowiskiem życia jest Morze Bałtyckie;

- potrafił wskazać zależności między budową organizmów a środowiskiem ich życia;
- znał i potrafił wyjaśnić zasady funkcjonowania organizmów i ekosystemu Morza Bałtyckiego;
- potrafił przewidywać skutki, jakie może wywierać działalność człowieka na środowisko Morza Bałtyckiego i różnorodność biologiczną;
- potrafił zaplanować doświadczenia i obserwacje związane tematycznie z Morzem Bałtyckim oraz analizować i oceniać ich wyniki;
- potrafił wyszukiwać informacje niezbędne do interpretowania wyników doświadczeń;
- potrafił korzystać z różnych źródeł informacji;
- wie, jak należy prezentować postawę szacunku wobec przyrody Morza Bałtyckiego oraz odpowiedzialnie i świadomie korzystać z dóbr przyrody, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

16 maja 2023 r. w sali audytorijnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego odbyło się oficjalne podsumowanie działań projektowych. Zorganizowana została konferencja, której celem było przedstawienie i podsumowanie zrealizowanych w ramach projektu działań, osiągniętych wskaźników oraz zaprezentowanie głównych rezultatów. Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem: Pomorskiego Kuratora Oświaty Małgorzaty Bielang oraz Marszałka Województwa Pomorskiego Mieczysława Struka. Na spotkanie licznie przybyli nauczyciele, edukatorzy, animatorzy zajęć przyrodniczych ze szkół województwa pomorskiego, ale także z województwa zachodniopomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Każdy z uczestników otrzymał książkowe wydanie *Programu...*

Po prezentacji *Programu...* oraz *Raportu oceny i skuteczności wdrożenia...* nadszedł czas na wymianę doświadczeń o realizacji wybranych jego elementów. Okazało się, że program żyje już swoim życiem i ulega dalszym modyfikacjom, dostosowaniom do potrzeb uczniów. Potwierdziły to rozmowy kularowe, jak też panel dyskusyjny przeprowadzony w trakcie konferencji. W spotkaniu wzięli także udział nauczyciele, którzy byli również uczestnikami warsztatów lub opiekunami grup uczniów podczas zajęć w Stacji Morskiej w Helu. Dwa wystąpienia prelegentek ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Damnicy i ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szczecinie, przedstawiające innowacyjny sposób realizacji *Programu...*, były dowodem na to, że program po modyfikacjach jest już wdrażany w tych szkołach, przed oficjalnym jego opublikowaniem.

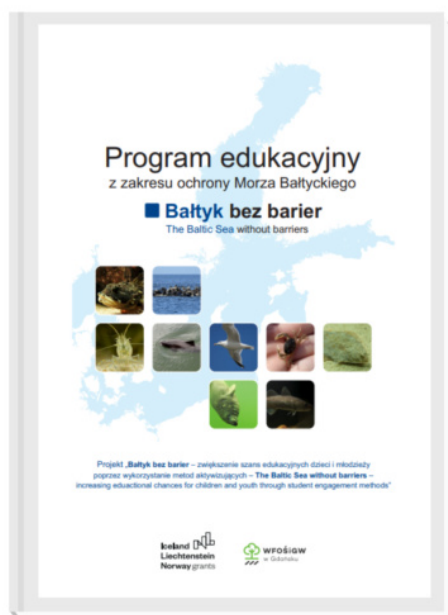
Projekt *Bałtyk bez barier – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wykorzystanie metod aktywizujących* korzystał z dofinansowania otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

dr Anna Kreft

Konsultant do spraw rozwijania zainteresowań i zdolności uczniów oraz edukacji przyrodniczej, doktor nauk biologicznych, nauczyciel dyplomowany, koordynator Pomorskiej Ligi Zadaniowej *Zdolni z Pomorza*, autorka licznych publikacji z zakresu edukacji oraz biologii, organizator i prowadzący szkolenia, warsztaty, konferencje, koordynator systemowego wspomaganie szkół oraz sieci współpracy i samostanowienia w PODN w Słupsku.

Program edukacyjny z zakresu ochrony Morza Bałtyckiego. Bałtyk bez barier

PRZYKŁADOWE POMOCE DYDAKTYCZNE

GRA MEMORY

SKANUJ KOD
POBIERAJ
PROGRAM
I MATERIAŁY
DYDAKTYCZNE

KOSTKA EDUKACYJNA